

Bruselj, 6.4.2018
COM(2018) 170 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o vmesni oceni izvajanja Programa Evropa za državljane za obdobje 2014–2020

{SWD(2018) 86 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

o vmesni oceni izvajanja Programa Evropa za državljane za obdobje 2014–2020

Predsednik Juncker je v govoru o stanju v Uniji leta 2017 poudaril potrebo po vključitvi civilne družbe na nacionalni, regionalni in lokalni ravni v delo v zvezi s prihodnostjo Evrope. Program Evropa za državljane je eno od orodij za vključevanje evropskih državljanov v evropski projekt ter za spodbujanje zanimanja za Evropsko unijo in identifikacije z njo.

Poročilo predstavlja dosežke Programa Evropa za državljane ob izteku prve polovice Programa. Obravnava kvalitativne in kvantitativne vidike izvajanja Programa, kakor določa člen 15(4)(a) Uredbe Sveta št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014¹. Poročilo temelji na ugotovitvah vmesne ocene², ki jo je izvedel zunanji izvajalec, in delovnega dokumenta služb Komisije³, ter upošteva poročilo Evropskega parlamenta o izvajanju programa iz marca 2017⁴ in rezultate javnega posvetovanja, ki ga je Komisija izvedla med januarjem in aprilom 2017⁵.

1. UVOD IN OZADJE

Tekoči program Evropa za državljane za obdobje 2014–2020 je bil uveden z Uredbo Sveta (EU) št. 390/2014.

Splošni cilji Programa so:

- prispevati k seznanjenosti državljanov z Unijo, njeno zgodovino in raznolikostjo ter
- krepiti evropsko državljanstvo in izboljšati pogoje za državljansko in demokratično udeležbo na ravni Unije.

Posebni cilji programa so:

- povečati ozaveščenost o zgodovinskem spominu, skupni zgodovini, vrednotah EU in namenu EU, in sicer spodbujati mir, vrednote EU in blaginjo njenih narodov s spodbujanjem razprave, refleksije in z razvijanjem mrež ter
- spodbujati demokratično in državljansko udeležbo državljanov na ravni EU z izboljšanjem njihovega razumevanja procesa oblikovanja politik EU ter s spodbujanjem priložnosti za družbeno in medkulturno udejstvovanje ter prostovoljstvo na ravni EU.

¹ Uredba Sveta št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ za obdobje 2014–2020 (UL L 115, 17.4.2014).

² Vmesna ocena programa Evropa za državljane, Deloitte and Coffey International, julij 2017.

³ Dokument služb Komisije, priložen vmesnemu ocenjevalnemu poročilu o programu Evropa za državljane za obdobje 2014–2020.

⁴ Poročilo Evropskega parlamenta o izvajanju Uredbe Sveta (EU) št. 390/2014 z dne 14. aprila 2014 o uvedbi programa „Evropa za državljane“ (2015/2329(INI)).

⁵ Glej: https://ec.europa.eu/home-affairs/content/public-consultation-mid-term-evaluation-europe-citizens-programme-2014-2020_en

Program izvaja Evropska komisija s podporo Izvajalske agencije za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA).

2. KLJUČNI ELEMENTI IN IZVAJANJE PROGRAMA

Program podpira vrsto dejavnosti in organizacij, ki spodbujajo dejavno evropsko državljanstvo z vključevanjem državljanom širom po Evropi. Program se deli na dva sklopa *evropski zgodovinski spomin* ter *demokratsko delovanje in državljanska udeležba*, ki ju dopolnjuje horizontalni ukrep (*ukrepi ovrednotenja*) za analizo, razširjanje in uporabo rezultatov projekta. V skladu z Uredbo Program uporablja nepovratna sredstva za ukrepe za podporo projektom iz obeh sklopov ter nepovratna sredstva za poslovanje za podporo organizacijam, ki prispevajo k uresničevanju ciljev Programa.

2.1. Sklopa Programa

- *Sklop 1: Evropski zgodovinski spomin*

Ta sklop podpira dejavnosti, ki spodbujajo refleksijo o evropski kulturni raznolikosti in skupnih vrednotah v najširšem pomenu. Njegov namen je financiranje projektov, ki preučujejo vzroke totalitarnih režimov v sodobni zgodovini Evrope ter obeležujejo spomin na njihove žrtve.

Prav tako podpira dejavnosti, ki zadevajo druge mejnike in oporne točke novejših evropskih zgodovine. Posebna prednost je namenjena projektom, ki spodbujajo strpnost, medsebojno razumevanje, medkulturni dialog in spravo kot način za preseganje preteklosti in gradnjo prihodnosti, in katerih cilj je približati se mlajšim generacijam.

- *Sklop 2: Demokratsko delovanje in državljanska udeležba*

Ta sklop podpira dejavnosti, pri katerih gre za državljansko udeležbo s posebnim poudarkom na dejavnostih, ki so neposredno povezane s politikami EU. Cilj te podpore je okrepitev udeležbe pri oblikovanju politične agende EU na področjih, povezanih s cilji Programa. Ta sklop zajema tudi projekte in pobude, ki ustvarjajo priložnosti za medsebojno razumevanje, medkulturni dialog, solidarnost, družbeno udejstvovanje in prostovoljstvo na ravni EU.

V okviru sklopa 2 se podpirajo naslednje vrste dejavnosti :

- **partnerstva med mesti:** Ta ukrep podpira projekte, ki povezujejo širok krog državljanov iz partnerskih mest, da bi razpravljali o vprašanjih, ki so povezana s cilji Programa. S spodbujanjem državljanov na lokalni ravni in ravni EU k razpravi o konkretnih vprašanjih, ki so na politični agendi EU, ti projekti krepijo državljansko udeležbo in ustvarjajo priložnosti za državljansko udejstvovanje.
- **Mreže mest:** Občine, regije in društva, ki že dolgo sodelujejo pri obravnavi skupnih vprašanj, se lahko povežejo v mreže, da bi bilo njihovo sodelovanje bolj trajnostno, hkrati pa bi se olajšala izmenjava primerov dobre prakse. Mreže mest organizirajo dejavnosti na področjih skupnega interesa v skladu s cilji Programa ali z večletnimi prednostnimi nalogami.

– **Projekti civilne družbe:** V okviru tega ukrepa so nepovratna sredstva dodeljena projektom, katerih nosilci so čeznacionalna partnerstva in mreže, ki neposredno vključujejo državljane. Pri teh projektih državljani iz različnih družbenih okolij sodelujejo pri dejavnostih, ki ustvarjajo priložnosti za sodelovanje pri oblikovanju politične agende EU. V okviru teh projektov so državljani vabljeni k sodelovanju in razpravi na lokalni in evropski ravni v zvezi z vprašanji, ki so med večletnimi prednostnimi nalogami.

- *Horizontalni ukrepi: vrednotenje*

Ta ukrep vključuje dejavnosti komuniciranja, študije, širjenje rezultatov programa in podporo kontaktnim točkam programa Evropa za državljane, ki so jih vzpostavile države članice in sodelujoče države. Kontaktne točke svetujejo prijaviteljem, jim pomagajo pri iskanju partnerjev, hkrati pa širijo informacije o Programu.

2.2. Proračun

Skupni proračun programa za obdobje 2014–2020 je 187 718 000 EUR⁶. V obdobju poročanja so bile porabljene vse odobritve za prevzem obveznosti in odobritve za plačila Programa. Razdeljene so bile med sklopa programa in dejavnosti, kot sledi:

- 9,46 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih projektom, povezanim z evropskim zgodovinskim spominom;
- 12,21 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih projektom, povezanim s partnerstvi med mesti;
- 12,71 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih projektom, povezanim z mrežami mest;
- 10,32 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih projektom, povezanim s civilno družbo;
- skupno 3,64 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih kot strukturna podpora organizacijam, ki se ukvarjajo z ohranjanjem evropskega zgodovinskega spomina;
- skupno 16,65 milijona EUR sredstev je bilo dodeljenih možganskim trustom in evropskim organizacijam civilne družbe, dejavnim na področju državlanske udeležbe;
- v okviru Programa je bilo tudi dodeljenih 2,8 milijona EUR sredstev za financiranje horizontalnih dejavnosti, vključno s tistimi, katerih cilj je izboljšanje uporabe rezultatov Programa.

Tabela 1: letni izdatki Programa v obdobju 2014 – 2016:

Leto	Porabljen znesek (v EUR)
2014	22 688 003
2015	22 352 785
2016	22 765 895
Skupaj 2014–2016	67 806 683

Vir: Letna poročila Evropske komisije o dejavnostih Programa za leta 2014, 2015 in 2016

⁶ Po izidu pogajanj o večletnem finančnem okviru 2014–2020 je bila ta proračunska dodelitev zmanjšana za približno 29,5 milijona EUR v primerjavi z zneskom, ki ga je prvotno predlagala Komisija.

2.3. Prejete vloge in izbrani projekti

V obdobju 2004–2006 je bilo predloženih več kot 7 000 vlog za nepovratna sredstva. V primerjavi s predhodnim programom je nepovratna sredstva prejelo manj projektov⁷. To deloma pojasnjuje večji obseg projektov, ki so bili izbrani za financiranje, in večje število udeležencev pri posameznih projektih.

V povprečju je bilo v obdobju 2014–2016 financiranih manj kot 10 % predloženih projektov, razen pri projektih partnerstev med mesti. V letu 2016 je nepovratna sredstva prejelo 8 % projektov, povezanih z evropskim zgodovinskim spominom, 22 % projektov partnerstev med mesti, 9 % mrež mest in 5 % projektov, povezanih s civilno družbo⁸. Veliko število vlog za nepovratna sredstva kaže na to, da obstaja povpraševanje po dodatnem financiranju, vključno s sredstvi za nadaljnje ukrepanje in širjenje informacij. Številni projekti, ki bi lahko prispevali k povečanju učinka Programa, zaradi proračunskih omejitev niso prejeli podpore, čeprav so bili ocenjeni pozitivno. Deležniki so poudarili, da lahko to prijavitelje projektov odvrne od tega, da bi v prihodnjih letih ponovno zaprosili za sredstva. Evropski parlament je v poročilu o izvajanju Programa v obdobju 2014–2020 iz marca 2017⁹ Svet in Komisijo pozval, naj pri naslednjem programu v okviru naslednjega večletnega finančnega okvira¹⁰ razmisli o skupnem proračunu v vrednosti približno 500 milijonov EUR. Evropski ekonomsko-socialni odbor je prišel do podobnih zaključkov v svojem mnenju o financiranju organizacij civilne družbe, sprejetem oktobra 2017¹¹.

Tabela 2: Število projektov in dodeljena nepovratna sredstva za poslovanje v primerjavi s prejetimi vlogami¹²

Sklop	Vrsta nepovratnih sredstev	Št. prejetih vlog	Št. izbranih projektov	% izbrano	Št. prejetih vlog	Št. izbranih projektov	% izbrano	Št. prejetih vlog	Št. izbranih projektov	% izbrano
		2014			2015			2016		
SKLOP 1	Nepovratna sredstva za ukrepe	472	36	8 %	538	33	6 %	468	38	8 %
	Nepovratna sredstva za poslovanje	22	6	27 %	6	6	100 % ¹³	6	6	100 %
SKLOP 2	Partnerstva med mesti	667	252	38 %	1404	252	18 %	1093	237	22 %
	Mreže mest	224	35	16 %	339	32	9 %	328	30	9 %

⁷ V letu 2013 so bila na primer nepovratna sredstva dodeljena 544 projektom, v letu 2016 pa le 395. V letu 2013 je bilo financiranih skupno 353 projektov partnerstev med mesti in 41 mrež mest, v letu 2016 pa le 237 projektov partnerstev med mesti in 30 projektov mrež mest.

⁸ Letna poročila Evropske komisije o dejavnostih programa za leta 2014, 2015 in 2016.

⁹ Glej sklic zgoraj.

¹⁰ To bi predstavljalo simboličen 1 euro na državljana.

¹¹ Glej: Evropski ekonomsko-socialni odbor: Financiranje organizacij civilne družbe s strani EU, mnenje na lastno pobudo z dne 19. oktobra 2017, EESO 2017, poročevalec Marc Roirant, 01953.

¹² Odstotki so zaokroženi.

¹³ Samo organizacije, prvotno izbrane na podlagi razpisa za zbiranje predlogov za prvo leto Programa, so bile upravičene, da ponovno zaprosijo za nepovratna sredstva v letih 2015 in 2016.

	Projekti civilne družbe	538	29	5 %	440	27	6 %	541	25	5 %
	Nepovratna sredstva za poslovanje	139	29	21 %	37	31	84 %	31	30	97 %
Skupaj		2062	387		2764	381		2467	366	

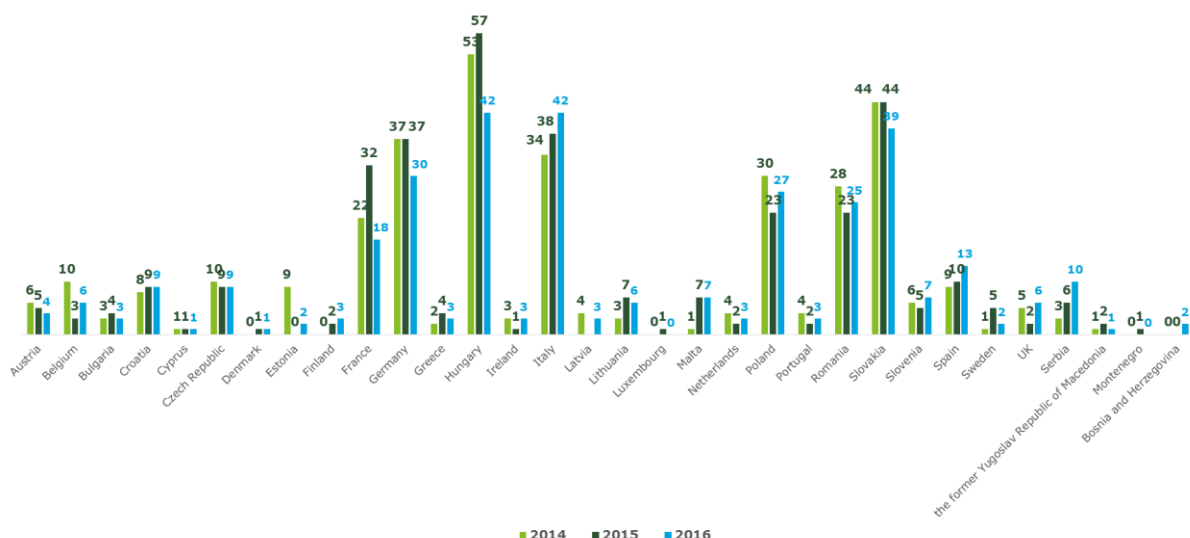
Vir: Vmesna ocena programa Evropa za državljane, Deloitte and Coffey International, 2017

2.4. Geografski izvor projektov

V Programu lahko sodelujejo države članice EU, države kandidatke, potencialne kandidatke (npr. države Zahodnega Balkana) in države EGS, ki so podpisnice sporazuma EGS pod pogojem, da so podpisale mednarodni sporazum, ki podrobno določa pogoje njihovega sodelovanja v Programu. V letu 2017 je program potekal v 33 sodelujočih državah¹⁴.

Ob upoštevanju udeležbe partnerskih organizacij so vse sodelujoče države Programa prejele nepovratna sredstva za projekte. Madžarska je bila celotno obdobje ocenjevanja država z največjim številom upravičencev. V obdobju 2014–2016 je namreč prejela približno 15 % skupnih nepovratnih sredstev za projekte. Podobno število projektov sta imeli Slovaška in Italija, pri čemer je prva prejela 13, druga pa 11 % nepovratnih sredstev. To stanje v veliki meri pojasnjuje dejstvo, da so omenjene tri države predložile približno polovico vseh prejetih vlog v okviru ukrepa partnerstev med mesti.

Tabela 3: Število vlog po državah, prejetih v letih 2014, 2015 in 2016

Vir: Vmesna ocena programa Evropa za državljane, Deloitte and Coffey International, 2017

2.5. Udeleženci in partnerji

V obdobju 2014–2016 je bilo z nepovratnimi sredstvi podprtih več kot 1000 projektov v 33 sodelujočih državah. Skupaj je bilo v dejavnosti vključenih 3,3 milijona državljanov (na primer udeleženci dejavnosti partnerstev med mesti, udeleženci dogodkov, ki so jih

¹⁴ 28 držav članic EU ter Albanija, Bosna in Hercegovina, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija, Črna gora in Srbija.

organizirale organizacije civilne družbe itd.), 3,9 milijona pa jih je bilo vključenih posredno (na primer kot uporabniki spletnega gradiva, ki je bilo izdelano v okviru Programa, kot bralci študij, ki so jih pripravili možganski trusti itd.). Podatki o udeležencih, ki so pri Programu sodelovali prvič, kažejo, da je Program uspešen pri pridobivanju novega občinstva, tako s pritegnitvijo novih upravičencev kot s sklepanjem širših partnerstev z izrazitejšo čeznacionalno razsežnostjo¹⁵. Ta program je s projekti partnerstev med mesti in mrež mest dosegel skoraj 4 5000 mest v Evropi¹⁶.

Skupno število partnerjev pri vsakem projektu se je ravno tako zelo povečalo. Prijavitelji so sčasoma pridobili izkušnje in so zato predložili bolj zapletene projekte, ki so vključevali večje število partnerjev. Skupno je bilo vključenih več kot 2 500 organizacij, ki jih lahko razdelimo med 700 organizacij za ohranjanje evropskega zgodovinskega spomina in 1 800 organizacij civilne družbe.

2.6. Kakovost projektov

Uvedba sistema večletnih tematskih prednostnih nalog, ki je nadomestil prejšnji sistem letnih prednostnih nalog, je prinesla prožnost ter pomembne izboljšave na ravni projektov. Večletne prednostne naloge, ki se nanašajo na preostalo obdobje programa (2016–2020) so bile uvedene, da bi prijavitelji imeli več časa za načrtovanje in pripravo projektov in bi se tako lahko bolje osredotočili na cilje Programa ter predložili bolj strukturirane predloge z večjim možnim učinkom. Osredotočenje Programa na državljane skupaj z njegovim poudarkom na aktualnih vprašanjih, kot so migracije, solidarnost, kulturna raznolikost, socialna vključenost, Evropska kulturna dediščina in zgodovinski spomin, sta udeležencem dala možnost, da k evropski razpravi dodajo poglede s terena, hkrati pa inštitucijam EU omogočijo neposreden stik z ljudmi na terenu.

Kot kažejo rezultati ocene, je to pomagalo izboljšati splošno kakovost projektov partnerstev med mesti. V preteklosti so projekti partnerstev med mesti pogosto pomenili srečanja med ljudmi iz različnih držav, da bi razpravljali o vprašanjih, kot sta okolje ali šport. Kot rezultat Programa so ciljni ukrepi Komisije in izvajalske agencije omogočili, da so projekti partnerstev med mesti in mrež mest, ki jih finančno podpira Program, sčasoma postali vse bolj vključujoči in bolje zasnovani. Ti projekti zdaj običajno vključujejo veliko število partnerjev (v povprečju 5 za projekte partnerstev med mesti in 10 za mreže mest)¹⁷ in se osredotočajo na ključna vprašanja, kot so migracije ali prihodnost Evrope.

Ravno tako so bile zaostrene vsebinske zahteve pri projektih evropskega zgodovinskega spomina in projektov civilne družbe, kar je okrepilo povezanost projektov s cilji Programa. Nove zahteve so se odražale v predloženih projektih, ki so bili vse bolj inovativni in imeli vse večjo evropsko razsežnost.¹⁸

2.7. Strukturna podpora organizacijam

¹⁵ Glej poglavje 3 delovnega dokumenta služb Komisije, ki je priložen temu poročilu.

¹⁶ Podatki programa spremljanja, ki jih je predložila agencija EACEA.

¹⁷ Glej na primer francoski projekt partnerskih mest „Festival of Europe“, opisan v Prilogi 4 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

¹⁸ Glej na primer projekt „In Between“ To je projekt evropskega zgodovinskega spomina, opisan v Prilogi 4 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

V obdobju 2014–2017 so evropske organizacije civilne družbe in možganski trusti prejeli večletno strukturno podporo v obliki nepovratnih sredstev za poslovanje¹⁹. Izbranim organizacijam so bila na podlagi njihovega delovnega programa za obdobje 2014–2017 dodeljena letna nepovratna sredstva za poslovanje. Vmesna ocena Programa, ki jo je izvedel zunanji izvajalec, kaže, da so večletna nepovratna sredstva za poslovanje upravičencem omogočila, da razvijejo dolgoročnejšo vizijo, s tem pa se je povečala učinkovitost njihovih dejavnosti.

3. DOSEŽKI PROGRAMA EVROPA ZA DRŽAVLJANE

Kot kaže priložen delovni dokument služb Komisije, Program ob vmesnem pregledu na splošno dobro deluje glede na specifične cilje Programa, in sicer v obeh sklopih. Ocena temelji na kazalnikih učinka v oceni učinka, kazalnikih uspešnosti, kot so določeni v Uredbi, in mnenjih deležnikov.

3.1. Pomen Programa in evropska dodana vrednost

Program je igral pomembno vlogo pri spodbujanju državljskega udejstvovanja širom po Evropi v pogojih, ki jih označujejo politični, socialni in gospodarski izzivi. Program je državljske spodbudil k dejavnejšemu sodelovanju pri razvoju EU ter spodbujal temeljne vrednote, kot so strpnost, solidarnost in nediskriminacija, prek projektov in dejavnosti, pri katerih so državljani lahko sodelovali in izrazili svoje mnenje. Številni projekti so neposredno obravnavali aktualna politična in družbena vprašanja, kot so migracije ali gospodarska kriza. Program je prav tako podprl prostovoljstvo, zlasti tako, da je omogočil napotitve članov na novo ustanovljene Evropske solidarnostne enote.

Porast evroskepticizma v tem obdobju je poudaril pomen Programa, saj je okrepil potrebo po spodbujanju razvoja skupne evropske identitete in po razmisleku o negotovostih glede privlačnosti in dodane vrednosti Evropske unije za sodelujoče države in evropske državljane. V tem kontekstu je Program ustvaril javni prostor za razpravo, ki omogoča, da državljani izrazijo svoje mnenje o prihodnosti Evrope z uporabo terenskega pristopa.

V primerjavi s prejšnjim programom tekoči program namenja večjo pozornost evropskemu zgodovinskemu spominu, kar se je izkazalo za ključno pri doseganju ciljev Programa. Program je zlasti spodbudil razmislek o kulturni raznolikosti Evrope in skupnih vrednotah ter ustvaril povezave med izkušnjami iz nedavne evropske zgodovine in razpravo o prihodnosti Evrope.

Vse dejavnosti, ki so financirane v okviru programa Evropa za državljane, imajo čezmejno razsežnost ter vključujejo državljane in organizacije iz več sodelujočih držav ali pa so povezane s Evropsko unijo kot tako. Dejavnosti, ki so med drugim povezane z zgodovinskim spominom, partnerstvi med mesti ali čezevropskimi mrežami, so namenjene razširitvi obzorij in razvoju občutka pripadnosti Evropi in evropske identitete. Program je dokazal, da ima dodano vrednost na ravni EU zaradi skupnega učinka na udeležence Programa in njegove komplementarnosti z drugimi pobudami EU. Ni verjetno, da bi bila ta dodana vrednost dosežena z drugimi sredstvi, če bi se Program končal.

3.2. Doseganje ciljev Programa

¹⁹ Razpis za zbiranje predlogov za strukturno podporo organizacijam za raziskovanje evropskih javnih politik (možganski trusti) in organizacijam civilne družbe na evropski ravni — COMM-C2/01-2013.

S sklopom evropskega zgodovinskega spomina je Program pomagal okrepiti ozaveščenost o evropskem zgodovinskem spominu, vključno z razvojem dejavnosti, ki povezujejo zgodovinski spomin z državljansko udeležbo in demokracijo v širšem smislu. Pri projektih, povezanih s holokavstom in genocidom, sta se spodbujala čezmejna izmenjava in evropski pristop k zgodovini, kar je ustvarilo precejšno dodano vrednost zadevnih razprav. V skladu z vmesno oceno, ki jo je izvedel zunanji izvajalec, so udeleženci projektov, povezanih z evropskim zgodovinskim spominom, priznali, da delijo skupne vrednote z državljani iz drugih sodelujočih držav in da imajo projekti potencial, da prispevajo k trajnim spremembam v odnosu, ki ga imajo udeleženci do EU, njene zgodovine, vrednot in kulture²⁰.

Na področju partnerstev med mesti Program dosega svoje cilje s krepitvijo in spodbujanjem medsebojnega razumevanja in prijateljstva med državljani na lokalni ravni. Partnerstva med mesti omogočajo pristop do državljanstva od spodaj navzgor tako, da državljane iz lokalnih skupnosti spodbujajo, da izkusijo in priznajo dodano vrednost EU²¹. Te izkušnje pa bodo okrepile občutek pripadnosti EU in spodbudile državljansko udeležbo na ravni EU.

Mreže mest so dopolnile klasičen ukrep partnerstev med mesti, tako da so mestom in občinam ponudile možnost, da razvijejo obširnejše projekte s ciljem povečanja učinka in trajnosti projektov. To je upravičencem omogočilo, da so razvili bolj tematske in s politikami povezane projekte ter vzpostavili trajne stike s partnerskimi organizacijami²².

Program je bil načrtno usmerjen k organizacijam civilne družbe z dodelitvijo nepovratnih sredstev za poslovanje in s projekti civilne družbe. Oba vidika sta vključevala državljane pri državljanski in demokratični udeležbi na evropski ravni in tako prispevala k uresničevanju splošnega cilja Programa, tj. približati EU državljanom. Pri obeh sklopih je bila stopnja letne porabe razpoložljivih proračunskih sredstev skozi vsa leta dokaj enotna. Veliko število neposrednih in posrednih udeležencev projektov v okviru programa Evropa za državljane kaže na to, da je bil Program učinkovit in da so bili stroški sorazmerno nizki.

Sodelovanje organizacij deležnikov v Programu je vplivalo na njihovo dožemanje Evrope. Večina sodelujočih organizacij je opazila pozitivne učinke na poznavanje Evrope in je sklenila okrepiti svoje udejstvovanje v civilni družbi. S sodelovanjem v Programu so organizacije civilne družbe in njihovi partnerji lahko tudi razvili svoje zmogljivosti in izpopolnili mednarodne izkušnje, se eden od drugega učili in v nekaterih primerih oblikovali trajne mreže.

Glede trajnosti rezultatov Programa je projektom uspelo ustvariti trajne veze med partnerji, ki so po koncu projektov v številnih primerih še naprej sodelovali pri drugih državljanskih dejavnostih. Tako so bile na primer na podlagi projektov partnerstev med mesti vzpostavljene mreže mest ali pa so upravičenci še naprej sodelovali pri drugih ukrepih. To je omogočilo, da so se dejavnosti in projekti nadaljevali po začetni podpori programa Evropa za državljane. Vendar so nekatere dejavnosti bile enkratni dogodki, npr. dogodki ali srečanja za izmenjavo izkušenj, osredotočeni na družbene in kulturne vidike.

Med poenostavitvami, izvedenimi v tekočem programskem obdobju, je bila poenostavitev strukture Programa, ki sedaj sestoji iz dveh sklopov in horizontalnega ukrepa. Izkazalo se je,

²⁰ Glej na primer irski projekt, povezan z evropskim zgodovinskim spominom, „Women, War and Peace“, opisan v Prilogi 4 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

²¹ Glej na primer projekt partnerstva med mesti San Bartolomé de las Abiertas (Španija) in Lavernose-Lacasse, opisan v Prilogi 4 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

²² Glej na primer nizozemsko mrežo mest, „Town to Town, People to People — Building A European Culture of Zero waste“, opisan v Prilogi 4 priloženega delovnega dokumenta služb Komisije.

da je nova struktura za prijavitelje jasnejša in da deluje zadovoljivo. Uvedba večletnih prednostnih nalog, prehod k sistemu pavšalnih zneskov ter vrsta e-ukrepov (sistem poročanja) so še dodatno izboljšali Program.

Pri postopku spremljanja pa so bile težave zaradi razlik med kazalniki. Kazalniki, ki jih navaja Uredba, namreč niso neposredno primerljivi s tistimi, ki so se uporabili pri oceni učinka.

3.3. Dejavnosti vrednotenja – čim bolje izkoristiti Program

Na tem področju je bila glavna dejavnost finančno podpreti strukture za informacije v državah članicah EU in drugih sodelujočih državah — kontaktne točke za program Evropa za državljane²³. Zunanja vmesna ocena potrjuje učinkovitost kontaktnih točk kot akterjev na nacionalni ravni pri promociji programa, podpori potencialnim prijaviteljem in vzpostavljanju stikov z organizacijami na terenu ter deležniki v sodelujočih državah.

Poleg tega so bile razvita in ohranjena orodja za širjenje informacij, kot je platforma VALOR za rezultate projekta²⁴. Ta nova podatkovna zbirka pomaga spodbujati izmenjavo primerov dobre prakse in sinergij med programi financiranja EU na področju izobraževanja, kulture in državljanstva.

Dejavnosti širjenja informacij so močno prispevale k povečanju ozaveščenosti o Programu, vendar bi bilo za drugo polovico Programa koristno oblikovati bolj strateški pristop, tako da se še bolj okrepijo razpoznavnost dejavnosti ter prenosljivost in trajnost rezultatov projektov.

3.4. Dogodki politike in srečanja

Dogodki, ki so bili organizirani v prvi polovici Programa, so prispevali k ozaveščanju o Programu, dejavnejšem vključevanju deležnikov ter k izboljšanju splošne prepoznavnosti Programa. Od leta 2010 Evropska komisija vsako leto organizira srečanja za mreženje med organizacijami, ki se ukvarjajo z ohranjanjem evropskega zgodovinskega spomina. Od leta 2012 Evropska komisija prav tako prireja poseben letni dogodek v Bruslju za obeležitev spomina na žrtve holokavsta na mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta (27. januar). Poleg tega, da spodbujajo razvoj vseevropske mreže za ohranitev evropskega zgodovinskega spomina, ti dogodki krepijo dialog o večletnih prednostnih nalogah sklopa Programa, namenjenega ohranjanju zgodovinskega spomina, in tako lahko izboljšajo splošno prepoznavnost programa.

V okviru sklopa državlanske udeležbe sta bili organizirani dve konferenci v sodelovanju z organizacijami deležnikov (leta 2014 v Rimu in leta 2016 v Barceloni). Konferenci sta povečali politično prepoznavnost dejavnosti, ki se financirajo iz Programa.

Deležniki sodelujejo v postopku oblikovanja politik Programa s pomočjo civilnega dialoga, ki sestoji iz rednih srečanj med osebjem Komisije in predstavniki približno 50 ključnih organizacij deležnikov, ki so dejavno vključene. Program prek svoje skupine za civilni dialog zagotavlja prisotnost predstavnikov neodvisne civilne družbe pri razpravah EU ter jim daje na voljo forum za dialog s Komisijo in drugimi inštitucijami.

²³ V obdobju 2014-2016 so vse države članice in sodelujoče države razen Združenega kraljestva, Albanije, Bosne in Hercegovine ter Črne gore, ustanovile kontaktne točke.

²⁴ Glej: <http://ec.europa.eu/programmes/europe-for-citizens/projects/>

3.5. Dopolnjevanje in sinergije z drugimi programi EU

Program Evropa za državljane je skladen z drugimi politikami in orodji EU, namenjenimi povečanju udeležbe državljanov EU v civilni družbi EU, ter z drugimi instrumenti na področju prostovoljstva, mladih, raziskav in inovacij. Program dopolnjuje druge programe financiranja EU, zlasti Erasmus+, Evropsko solidarnostno enoto, podprograme programa Ustvarjalna Evropa in Evropsko leto kulturne dediščine 2018, tako da se posebej posveča državljanski udeležbi ter postavlja v ospredje državljane in družbene vidike EU.

Na nekaterih področjih so bile sicer sinergije že dosežene, na primer z ustanovitvijo že omenjene platforme VALOR ali z občasnim sodelovanjem med kontaktnimi točkami Evropa za državljane, centri Ustvarjalne Evrope ter nacionalnimi agencijami Erasmus+, vendar bi po vmesni oceni sodeč na Program lahko še dodatno izkoristil bolj usklajen pristop z drugimi ustreznimi programi.

4. SKLEPI IN NADALJNI UKREPI

Politični in družbeni razvoj Evrope v zadnjem desetletju je postavil v ospredje vprašanja državljanstva in poudaril potrebo po izboljšanju dojemanja vrednosti, ki jo ima evropski projekt za državljane EU.

To poročilo o vmesni oceni programa Evropa za državljane 2014–2020 potrjuje koristnost programa pri spodbujanju državljanske udeležbe, krepitvi občutka pripadnosti in podpori medsebojnemu razumevanju. Program ima na splošno pozitivno vlogo pri spodbujanju državljanske udeležbe in demokratičnega sodelovanja, saj doseže številne državljane, ki sicer pri evropskem projektu ne bi sodelovali. Udeležba v Programu pomaga krepiti ozaveščenost o vprašanjih EU in razvijati medsebojno razumevanje ter identifikacijo z Evropo, s tem pa prispeva k podpori procesu evropskega vključevanja na dolgi rok. Od samih začetkov je bil program Evropa za državljane priznan kot korak na poti k doslednejši strategiji in politiki EU na področju državljanske udeležbe in evropskega zgodovinskega spomina. V tem smislu bi lahko Program sprožil zanimanje državljanov za prihodnje evropske volitve in spodbudil volilno udeležbo.

Sedanja struktura Programa, ki je sestavljen iz dveh sklopov in horizontalnega ukrepa za ovrednotenje, prispeva k razpravi o prihodnosti EU, ki temelji na izkušnjah iz preteklosti. Tako nepovratna sredstva za poslovanje kot tista za ukrepe so prispevala k doseganju želenih ciljev.

Program Evropa za državljane zapolnjuje vrzel, saj obravnava splošni cilj Komisije, tj. približati EU njenim državljanom, medtem ko je večina drugih programov financiranja EU neposredno povezana s specifičnimi politikami EU. Program temelji na neposrednem delu z državljani in tako ustvarja edinstven forum za vključevanje državljanov EU s pomočjo terenskega pristopa. Program je dokazal, da ima dodano vrednost na ravni EU tako glede učinka za njegove udeležence kot glede njegove vloge kot dopolnilo k drugim instrumentom financiranja EU in pobudam politike.

V okviru priprave naslednjega večletnega finančnega okvira in prihodnjih programov financiranja EU bo Komisija ocenila ugotovitve vmesne ocene in obravnavala vse vidike, za katere je bilo ocenjeno, da jih je treba izboljšati, zlasti izboljšanje prepoznavnosti Programa,

revizija kazalnikov spremljanja in okrepitev sinergij z drugimi ustreznimi programi financiranja in pobudami EU.